

Până în ziua de astăzi sunt monahi care au experiența iubirii dumnezeiești și năzuiesc după ea ziua și noaptea. Și ei ajută lumea prin rugăciune și scrieri. Dar această sarcină apasă mai mult asupra păstorilor Bisericii, care poartă în ei un har atât de mare, că dacă oamenii ar putea vedea slava acestui har, lumea întreagă s-ar minuna de el; dar Domnul a ascuns-o, ca slujitorii Lui să nu se trufească, ci să se mântuiască în smerenie.

Domnul ne-a iubit până într-atât încât a suferit pentru noi pe cruce; și suferințele Lui au fost atât de mari, încât nu le putem pricepe, pentru că iubim puțin pe Domnul. Tot așa, și păstorii noștri duhovnicești suferă pentru noi, deși adeseori nu vedem suferințele lor. Și pe cât de mare e iubirea păstorilor, pe atât de mari sunt și suferințele lor. Noi, oile, trebuie să înțelegem aceasta și să-i iubim și cinstim pe păstorii noștri.

Fraților, să rămânem în ascultare de păstorii noștri și atunci va fi pace obștească și Domnul va rămâne prin Duhul Sfânt cu noi toți.

Duhul Sfânt, se spune, a așezat în Biserică episcopi ca să păstorească turma lui Hristos [FA 20, 28]; dacă credincioșii și-ar aduce aminte de aceasta, i-ar iubi cu o mare iubire pe păstorii lor și s-ar bucura din suflet la vederea păstorilor. Cine poartă în el harul Duhului Sfânt știe despre ce vorbesc.

Un om smerit și blând mergea odată cu femeia sa și cei trei copii ai săi pe o cale și au întâlnit un arhiereu care călătorea într-o trăsură, și atunci când țăranul s-a închinat înaintea lui cu cucernicie, l-a văzut pe arhiereul care-l binecuvânta în focul harului.

Dar poate va întreba cineva: „*Dacă Duhul Sfânt a așezat pe episcopi și-i călăuzește, de ce nu este la noi pace și nu înaintăm [duhovnicește]?*”

Pentru că nu gândim drept despre puterea așezată de Dumnezeu și prin aceasta ne facem neascultători. Dar dacă ne-am preda voii lui Dumnezeu, am înainta degrabă, fiindcă Domnul iubește sufletul smerit și ascultător și-l călăuzește El însuși, iar pe cel neascultător îl așteaptă cu răbdare și milostivire ca el să se îndrepte. Domnul învață în chip înțelept sufletul prin harul Său ca un bun învățător și un adevărat părinte. Dar chiar și un părinte adevărat face greșeli și un învățător nu știe totul, dar Domnul e atotștiutor.

Toate nenorocirile vin din aceea că nu întrebăm pe „bătrânii” [„stareții”] care au fost așezați să ne călăuzească, iar păstorii nu întreabă pe Domnul cum trebuie să procedeze. Dacă Adam ar fi întrebat pe Domnul atunci când Eva i-a dat să guste din rodul oprit, Domnul l-ar fi luminat și Adam n-ar fi păcătuit. Spun despre mine însumi: toate păcatele și greșelile mele au venit pentru că în ceasul ispitei și nevoilor n-am chemat pe Domnul; dar acum am învățat să cer în rugăciune harul lui Dumnezeu și Domnul mă păzește pentru rugăciunile părintelui meu duhovnicesc.

Tot așa și arhierii: deși au darul Duhului Sfânt, nu înțeleg totul așa cum trebuie și, de aceea, în ceas de nevoie trebuie să caute lumina de la Domnul; ei însă lucrează după mintea lor, fapt prin care întristează milostivirea lui Dumnezeu și seamănă tulburări. Cuviosul Serafim [din

Sarov] spune că, *atunci când dădea sfaturi după mintea sa, se întâmpla să greșească, și greșelile pot fi mici, dar pot fi și mari.*

Astfel, noi toți trebuie să învățăm să recunoaștem voia lui Dumnezeu; dar dacă nu vom învăța, nu vom cunoaște niciodată această cale.

Domnul luminează pe om prin Duhul Sfânt; dar, fără Duhul Sfânt, nici un om nu poate judeca drept. Până la venirea Duhului Sfânt, apostolii înșiși nu erau nici tari, nici înțelepți, așa încât Domnul le-a spus:

Domnul a dat Sfintei Biserici păstori și ei slujesc în chipul lui Hristos și lor le-a fost dată puterea de a ierta păcatele prin Duhul Sfânt.

Dar poate că vei gândi: *cum poate cutare episcop sau duhovnic sau preot să aibă Duhul Sfânt, când îi place să mănânce și are atâtea slăbiciuni?* Dar eu îți spun: e cu puțință, dacă nu primește gânduri rele; așa încât, chiar dacă are unele defecte, acestea nu împiedică harul să vieze în sufletul lui, așa cum un pom verde poate avea și ramuri uscate fără ca acestea să-l vatăme, și el aduce roadă; sau, într-o holdă de grâu, chiar dacă grâul este amestecat cu neghină, aceasta nu-l împiedică să crească.

În Postul Mare, în timpul vecerniei, la Vechiul Russikon, Domnul i-a dat unui monah să vadă pe ieromonahul Avraamie în chipul lui Hristos. Bătrânul duhovnic luase epitrahilul și se pregătea să-l mărturisească. Când monahul acela a venit în locul unde se fac mărturisirile, s-a uitat la duhovnic, un bătrân cu părul alb, și a văzut că fața lui era tânără ca a unui băiat și strălucea cu totul și era asemenea lui Hristos. Atunci monahul a înțeles că duhovnicul stă [își săvârșește slujirea sa] în Duhul Sfânt și că prin Duhul Sfânt îi sunt iertate păcatele celui ce se pocăiește.

Dacă oamenii ar vedea în ce slavă slujește preotul, atunci la această vedere ar cădea la pământ; și dacă preotul însuși s-ar vedea în ce slavă cerească stă [își săvârșește slujirea sa], ar deveni un mare nevoitor [ascet], ca să nu întristeze cu nimic harul Duhului Sfânt care viază în el.

Scriu aceste rânduri și duhul meu se bucură că păstorii noștri sunt asemenea Domnului Iisus Hristos. Dar și noi, oile, chiar dacă nu avem decât puțin har, suntem însă toți asemenea Domnului. Oamenii nu cunosc aceste taine, dar Ioan Teologul a spus limpede:

„Vom fi asemenea Lui” [1 In 3, 2],

și aceasta nu numai după moarte, ci încă de acum, fiindcă Domnul Cel Milostiv a dat pe pământ pe Duhul Sfânt și Duhul Sfânt viază în Biserica noastră; El viază în păstorii cei neprihăniți, viază în inima credincioșilor și învață sufletul nevoința [asceza], dă puterea de a împlini poruncile Domnului, ne conduce la tot adevărul și îl face pe om atât de frumos, încât omul se face asemenea Domnului.

Intotdeauna trebuie să ne aducem aminte că duhovnicul își săvârșește slujirea sa în Duhul Sfânt și de aceea trebuie să avem evlavie față de el. Credeți, fraților, că dacă s-ar întâmpla cuiva să moară de față cu un duhovnic și cel ce moare spune: „*Părinte sfinte, dă-mi binecuvântare să văd pe Domnul în împărăția cerurilor*”, iar duhovnicul spune: „*Du-te, copile, și vezi pe Domnul*”, va fi după binecuvântarea duhovnicului, pentru că Duhul Sfânt în cer și pe pământ Același este.

Mare putere au rugăciunile unui duhovnic. Am suferit mult din partea demonilor din pricina mândriei mele, dar Domnul m-a smerit și m-a miluit pentru rugăciunile părintelui meu duhovnicesc, și acum Domnul mi-a descoperit că peste ei odihnește Duhul Sfânt și de aceea îi cinstesc mult pe duhovnici. Pentru rugăciunile lor primim harul Sfântului Duh și bucurie de la Domnul Care ne iubește și ne-a dat tot ce ne e de trebuință pentru mântuirea sufletelor.

Dacă omul nu spune totul duhovnicului, calea sa e întortocheată și nu duce la mântuire, dar cine spune totul acela merge drept în împărăția cerurilor.

Un monah m-a întrebat: „*Spune-mi, ce să fac să-mi îndrept viața mea?*” Li plăcea să mănânce mult și în afara soroacelor rânduie. I-am spus: „*Scrie în fiecare zi cât ai mâncat și ce ai gândit, iar seara citește ce ai scris duhovnicului*”. El însă mi-a zis: „*Nu pot să fac aceasta*”. Și așa el n-a putut trece peste mica rușine de a-și mărturisi neputința și de aceea nu s-a îndreptat și a murit de damba. Domnul să-i dea iertare fratelui nostru și să ne păzească de asemenea moarte.

Cine vrea să se roage neîncetat trebuie să fie curajos și înțelept și în toate să întrebe pe părintele său duhovnicesc. Intreabă-l chiar dacă el însuși n-a trecut prin experiența rugăciunii și pentru smerenia ta Domnul se va milostivi de tine și te va păzi de orice nedreptate; dar dacă gândești: „*Duhovnicul este neexperimentat și prins în zădărnicii; mă voi călăuzi eu însumi după cărți*”, ești pe o cale primejdioasă și nu departe de înșelăciune. Cunoscut pe mulți care s-au amăgit așa în gândurile lor și, din pricina disprețului față de părintele lor duhovnicesc, n-au înaintat duhovnicește. Ei uită că în Sfânta Taină [a Mărturisirii] lucrează harul Sfântului Duh, care ne și mântuiește. Așa amăgește vrăjmașul pe nevoitori [asceți], ca să nu mai fie rugători, dar Duhul Sfânt înțelepțește sufletele atunci când ascultăm sfaturile păstorilor noștri.

În Sfânta Taină [a Mărturisirii] Duhul Sfânt e Cel ce lucrează prin duhovnic și, atunci când vine de la duhovnic, sufletul simte înnoirea lui printr-un simțământ de pace și iubire față de aproapele; dar dacă pleci de la duhovnic tulburat, aceasta înseamnă că te-ai mărturisit nesincer și n-ai iertat din suflet fratelui tău greșala lui.

Duhovnicul trebuie să se bucure atunci când Domnul aduce la el un suflet spre pocăință și, după harul care i-a fost dat, trebuie să tămăduiască acest suflet, și pentru aceasta va primi de la Dumnezeu mare milă ca un bun păstor al oilor Sale.

“Fara har, sufletul e asemenea unui dobitoc”

“Domnul ne iubește fără sfârșit pe noi, păcătoșii, și dă omului pe Duhul Sfânt, și prin Duhul Sfânt sufletul cunoaște pe Domnul și își găsește fericirea în El, îi mulțumește și-L iubește, și în marea lui bucurie îi este milă de întreaga lume și dorește cu tărie ca toți oamenii să cunoască pe Dumnezeu, pentru că Domnul însuși dorește aceasta pentru toți. Însă, într-adevăr, aceasta este cu puțință numai prin har, chiar și într-o mică măsură. Dar, fără har, sufletul e asemenea unui dobitoc.

Cât îmi e de milă de oamenii care nu cunosc pe Dumnezeu. Dar noi, creștinii ortodocși, suntem norocoși pentru că îl cunoaștem pe Dumnezeu. Ne-a învățat Duhul Sfânt. El ne învață să-i iubim și pe vrăjmași.

Până când nu cunoaște mai mult, omul e mulțumit cu puținul pe care-l are. Seamănă cu un cocoș de la țară, care trăiește într-o mică ogradă, vede câțiva oameni și câteva dobitoace, cunoaște câteva zeci de găini și e mulțumit cu viața lui, pentru că nu știe mai mult.

Dar vulturul ce zboară sus în nori, care îmbrățișează cu privirea-i ageră depărtările, care respiră de departe miresmele pământului, care se desfată de frumusețea lumii și cunoaște multe țări, mări și râuri, care vede o mulțime de animale și de păsări, acest vultur n-ar fi mulțumit dacă ar fi pus într-o mică ogradă laolaltă cu cocoșul.

Tot așa și omul, câtă vreme nu cunoaște mai mult, se mulțumește cu puținul pe care-l are. Astfel, adeseori țăranul sărac e mulțumit să aibă ceva hrană și haine de îmbrăcat și pentru aceasta mulțumește lui Dumnezeu. Dar omul învățat și cu știință multă nu se va mulțumi cu o asemenea viață și va căuta spații vaste pentru mintea lui.

Tot așa e și în viața duhovnicească. Cine n-a cunoscut harul Duhului Sfânt, acela se aseamănă cocoșului care nu cunoaște zborul vulturului în înălțimile cerului, nu înțelege dulcea străpungere a inimii și iubirea dumnezeiască. Cunoaște pe Dumnezeu din natură și din Scriptură; se mulțumește cu pravila și aceasta îl mulțumește, ca și cocoșul care e mulțumit cu soarta sa și nu se întristează că nu este vultur.

Dar cine a cunoscut pe Domnul prin Duhul Sfânt, acela se roagă ziua și noaptea, pentru că harul Sfântului Duh îl atrage să iubească pe Domnul și dulceața iubirii lui Dumnezeu îl ajută să poarte ușor toate întristările pământului, și sufletul lui tânjește neîncetat după Domnul, și caută totdeauna harul Duhului Sfânt.

Cine vrea să se roage neîncetat, acela trebuie să fie în toate înfrânat și ascultător „bătrânului”[„starețului”] pe care-l slujește. Trebuie să-i mărturisească și gândurile, pentru că, prin duhovnicul și „bătrânul” lui, Domnul îl îndreptează prin harul Său, și atunci nu va avea gânduri rele potrive lui. Pentru ascultarea lui sfântă un asemenea om va fi învățat de har

gânduri bune și va înainta în smerenia lui Hristos. Dar dacă gândește: „*N-am nevoie să mă sfătuiesc cu cineva*” și lasă ascultarea, va ajunge arțăgos și nu numai că nu va înainta, dar va pierde și rugăciunea.

Ca să ții rugăciunea, trebuie să iubești pe oamenii care te ocărăsc și să te rogi pentru ei, până ce sufletul tău se va fi împăcat cu ei, și atunci Domnul îți va da rugăciune neîncetată, pentru că El dă rugăciunea celui ce se roagă pentru vrăjmași.

Învățătorul în rugăciune e însuși Domnul, dar cel ce se roagă trebuie să smerească sufletul său. În sufletul celui ce se roagă cum se cuvine e pacea lui Dumnezeu. Inima rugătorului trebuie să fie plină de milă pentru toată făptura. Rugătorul iubește pe toți și are milă de toți, pentru că harul Duhului Sfânt l-a învățat iubirea.

Rugăciunea e un dar al Duhului Sfânt. Demonii se străduiesc din toate puterile lor să depărteze pe om de la aduce-rea-aminte de Dumnezeu și de la rugăciune. Dar sufletul care iubește pe Domnul tânjește după El și se roagă Lui așa:

„Sufletul meu tânjește după Tine și cu lacrimi Te caut”.

În inima care se roagă rugăciunea țâșnește fără nici o constrângere; harul însuși săvârșește rugăciunea din inimă. Tu însă, smerește-te cât poți de mult; ține mintea ta în inimă și în iad. Cu cât mai mult te vei smeri, cu atât mai multe daruri vei dobândi de la Dumnezeu.

Slavă milostivirii Domnului, că El ne dă nouă, păcătoșilor, să fim în Dumnezeu. Ca să rămâi în Dumnezeu, mulțumește-te cu ce ai, chiar dacă n-ai avea nimic. Fii mulțumit și mulțumește lui Dumnezeu pentru că n-ai nimic. Să-ți fie de ajuns faptul de a sluji lui Dumnezeu și El te va așeza împreună cu sfinții.

Cine vrea să iubească pe Domnul, acela trebuie să iubească pe vrăjmași și să fie lipsit de răutate; atunci Domnul îți dă bucuria de a-L slăvi neîncetat, ziua și noaptea, și mintea ta va uita lumea și, dacă întorcându-te în tine însuși îți vei aduce aminte din nou de ea, te vei ruga din inimă pentru lume.

Așa viețuiau sfinții, fiindcă Duhul Sfânt învață sufletul să se roage pentru oameni.

Duhul Sfânt ne învață să iubim pe Dumnezeu, iar iubirea păzește poruncile. Domnul a zis: „*Cel ce Mă iubește păzește poruncile Mele*” [In 14, 15-23]. Dacă Adam ar fi iubit pe Domnul așa cum L-a iubit Maica Domnului, ar fi păzit porunca Lui. Și vedem din experiență că mintea celui ce iubește pe Dumnezeu e îndreptată de harul lui Dumnezeu și vede subțire toate vicleniile vrăjmașului. Când însă Domnul mângâie sufletul, atunci el nu-i mai vede pe vrăjmași, ci vede numai pe Domnul.

Cine ascultă de legea lui Dumnezeu va înțelege cât de bune sunt toate poruncile Domnului. Orice poruncă ai lua, ea îți aduce bucurie și veselie. Ia, de pildă, prima poruncă: *Să iubești pe Dumnezeu*. Dacă gândești că Dumnezeu ne iubește, pentru acest gând ți se va da pacea. Ia a doua poruncă: *Să iubești pe aproapele tău*. Dacă gândești că Domnul îi iubește pe oamenii Săi și că în ei viază Duhul Sfânt, sufletul tău se va desfăta de legea lui Dumnezeu și vei cugeta la ea ziua și noaptea [Ps 1, 2] și ți se va da darul deosebirii binelui și răului.

Când Domnul vrea să mângâie un suflet întristat, îi dă bucurie, lacrimi, străpungerea inimii și pacea sufletului și a trupului; și uneori Se arată pe Sine însuși sufletului.

Apostolii au văzut pe Domnul în slavă când S-a schimbat la față pe Tabor; dar mai apoi, în timpul pătimirii Lui, au fugit ca niște lași. Așa de neputincios este omul. Intr-adevăr, suntem pământ, și încă pământ păcătos. De aceea a și zis Domnul: „*Fără de Mine nu puteți face nimic*” [In 15, 5]. Așa și este. Când harul este în noi, suntem într-adevăr smeriți, suntem înțelegători, ascultători, blânzi și plăcuți lui Dumnezeu și oamenilor; dar când pierdem harul, ne uscam ca o mlădiță ruptă dintr-o viță.

Cine nu iubește pe fratele pentru care însuși Domnul a murit în mari chinuri, acela s-a tăiat din Vița care este Domnul [In 15,1]; dar pe cel ce luptă cu păcatul Domnul îl va ajuta.

Uneori omul e atât de neputincios că n-are putere nici să alunge o muscă și nu poate alunga din suflet gândurile cele rele, dar chiar și în această neputință mila lui Dumnezeu îl păzește pe om: gândurile rele pier și singur Dumnezeu este în suflet, în minte și peste tot.

Prin el însuși omul e firav ca o floare a câmpului: toți o iubesc și toți o calcă în picioare.

Așa e și omul: uneori e în slavă, alteori în necinste. Dar cine iubește pe Dumnezeu, acela îi mulțumește pentru orice întristare și rămâne liniștit atât în cinstire, cât și în înjosire.

Socotesc că trebuie să mâncăm atât încât, după ce am mâncat, să mai vrem să ne rugăm; încât duhul să fie întotdeauna aprins și să năzuiască nesăturat spre Dumnezeu ziua și noaptea. Trebuie apoi să trăim simplu ca pruncii; atunci harul lui Dumnezeu va fi totdeauna în suflet: pentru iubirea lui, Domnul i-l dă fără a-i cere nimic în schimb și, cu acest har, sufletul trăiește ca și cum ar fi în altă lume, iar iubirea lui Dumnezeu îl atrage atât încât nu mai vrea să se uite la această lume, deși o iubește.

Cum să cunosc dacă Domnul mă iubește sau nu?

Iată câteva semne. *Dacă te lupți cu tărie cu păcatul, Domnul te iubește. Dacă iubești pe vrăjmași, ești și mai mult iubit de Dumnezeu. Iar dacă-ți pui sufletul pentru oameni, ești mult iubit Domnului, Care și-a pus El însuși sufletul pentru noi.*

Odinioară nu știam ce înseamnă să ai sufletul bolnav, dar acum văd aceasta limpede și în mine, și în alții. Când sufletul se smerește și se predă voii lui Dumnezeu, atunci el se face iarăși sănătos și este într-o mare odihnă în Dumnezeu, și din pricina acestei bucurii se roagă ca toți să cunoască pe Domnul prin Duhul Sfânt Care dă mărturie limpede sufletului de mântuirea lui.

„Domnul din cer a privit peste fiii oamenilor să vadă de este cel ce înțelege sau cel ce-L caută pe Dumnezeu” [Ps 13, 2].

[...]

Pentru cele scrise de mine, vouă, celor ce mă veți citi, vă cer iertare pentru toate greșelile mele și vă cer să vă rugați pentru mine.

Dar am scris acestea atras de iubirea lui Dumnezeu de care nu mă știu sătura. Șed la masă și tot sufletul meu e ocupat de Dumnezeu și nici un gând viclean nu se apropie de mine și nu-mi împiedică mintea să scriu despre Domnul pe Care-L iubesc. Când scriu un cuvânt, nu știu care va fi următorul, ci acesta se naște în mine și eu îl scriu. Dar când sfârșesc de scris, gândurile vin din nou și tulbură mintea mea cea slabă și neputincioasă, iar atunci plâng Domnului Cel Milostiv și Domnul mă miluiește pe mine, zidirea Sa cea căzută”.

(în: Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejdi și iadul smereniei*, Editura Deisis, Sibiu)
